

International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences
Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi
E-ISSN: 2602-4411, 1 (2): 13-22, 2017

BURSA İLİ MUSTAFAKEMALPAŞA İLÇESİNİN PEYZAJ DEĞERLERİ ve REKREASYON POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA

Huriye ÇALIŞKAN^{1*} Aysun ÇELİK²

¹Uludağ University Institute of Science and Technology, Department Of Landscape Architecture, Bursa

²Uludağ University, Agricultural Faculty, Department Of Landscape Architecture, Bursa

*Sorumlu Yazar
E-posta: hyrijecaliskan@gmail.com

Geliş Tarihi: 01.11.2017
Kabul Tarihi: 27.12.2017

Özet

Bursa iline bağlı bir ilçe olan Mustafakemalpaşa, Uluabat Gölü kıyısında yer almaktadır. Mustafakemalpaşa Bursa ilinin en eski yerleşim yerlerinden biri olup, sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile potansiyel rekreasyon alanlarını içermektedir. Ancak bu alana yönelik rekreasyon planlaması bulunmamaktadır. Buradan yola çıkılan bu çalışmada amaç; Mustafakemalpaşa ilçesinin rekreasyon potansiyelini Gülez yöntemi ile belirlemektir. Çalışmada, Mustafakemalpaşa'nın doğal ve kültürel peyzaj özellikleri çeşitli literatür verileri ve yerinde yapılan incelemelerle belirlenmiş, Gülez Yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda bu alanın önemli bir rekreasyon kaynak değerine sahip olduğu sayısal verilerle elde edilmiştir. Çalışma alanındaki doğal sit ve kentsel sit statüsünde korunan hassas peyzajların rekreasyonel kullanımına yönelik de koruma odaklı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mustafakemalpaşa, Rekreasyon, Peyzaj Değerleri, Gülez Yöntemi

RESEARCH ON DETERMINATION OF LANDSCAPE VALUES AND RECREATION POTENTIAL OF MUSTAFAKEMALPAŞA DİSTRİCT OF BURSA PROVINCE

Abstract

Mustafakemalpaşa, a district of the province of Bursa, is located on the shores of Lake Uluabat. Mustafakemalpaşa is one of the oldest settlements of Bursa province and contains natural and cultural landscaping features and potential recreation areas. However, recreation planning for this area is not available. The purpose of this study, The recreational potential of Mustafakemalpaşa district is determined by the Gülez method. In the study, the natural and cultural landscape features of Mustafakemalpaşa were determined by various literature data and in situ analyzes and analyzed by Gülez Method. The numerical result is obtained that this area has an important recreational resource value as a result of the study. Conservation-oriented proposals have also been developed for the recreational use of sensitive landscapes protected in the natural site and urban site in the study area.

Keywords: Mustafakemalpaşa, Recreation, Landscape Values, Gulez Method

GİRİŞ

Rekreasyon yeniden yaratma anlamındaki "recreative" sözcüğünün karşılığı olup, oyun, eğlence yeniden oluşma, yeniden kendine gelme anlamlarını taşımaktadır (Barnhart, 1975). Rekreasyon; zamanın iyi bir şekilde planlanması sonucu ortaya çıkan boş zaman içerisinde gerçekleştirilen, insanların fiziksel ve mental açıdan yenilenmesini sağlayan, gönüllü olarak yapılan mutluluk verici faaliyetlerdir (URL-6).

Yerleşim yerlerindeki tüm kültürel birikimler içinde somut olan ve olmayan kültürel miras kapsamında rekreasyon ve rekreasyonla ilgili olan konular çok geniş bir alan teşkil eder. Sanattan gündelik oyunlara, halk danslarından savaş kültürüne, el sanatlarından dekorasyona, yeme-içme adabından asker

uğurlamaya, doğum, düğün ve cenaze törenlerine, dini ritüellerden festivallere kadar folklörün içine giren her konu aynı zamanda bir rekreasyon alanıdır (Arıbal, 2013).

Günümüz yaşam koşullarında modern ve teknolojik yaşam insanları parçası oldukları doğadan uzaklaştırmış ve bunun sonucunda fiziksel ve mental hastalık belirtileri giderek artmaya başlamıştır. Bunun çözümü ise özellikle bireyleri doğaya kavuşturan, spor yapmaya teşvik eden, tarihi ve kültürü araştırmaya yönelik rekreatif faaliyetlerle sağlanmaya çalışılmaktadır.

Rekreasyon dört ayrı grupta sınıflandırılmaktadır. Bunlar;

Etkinlik Çeşidine Göre Sınıflandırma:

1. Aktif Rekreasyon (etken rekreasyon),
2. Pasif Rekreasyon (edilgen rekreasyon)

Yerel Sınıflandırma:

1. Kentsel Rekreasyon,
2. Kırsal Rekreasyon

Yapısal Sınıflandırma:

1. Kapalı yer rekreasyonu,
2. Açık hava rekreasyonudur.

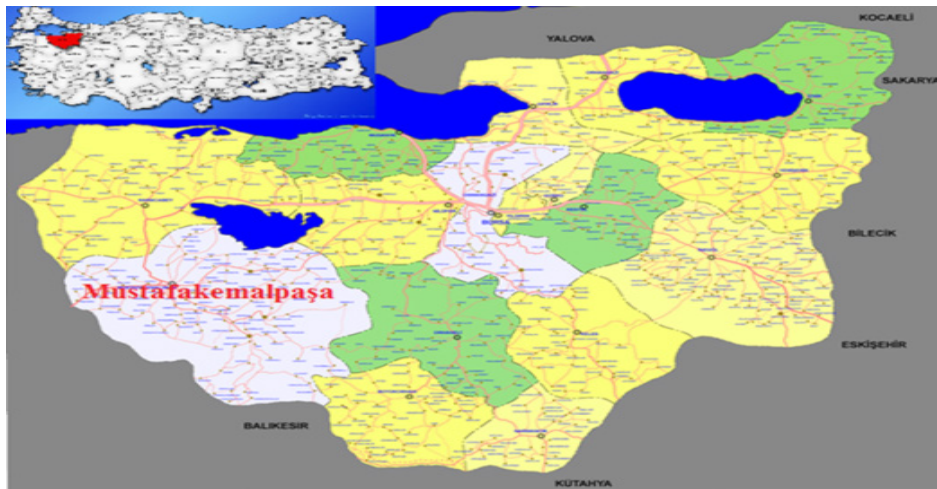
Zamansal Sınıflandırma: Rekreasyon bu sınıflandırmada; günlük rekreasyon, tatil rekreasyonu ve değişken rekreasyon olmak üzere üç gruba ayrılmıştır (Güleç, 1989).

Rekreatif etkinlikler, bireyin yaşamındaki birçok sıkıntıdan kurtulmasını ve bireyin kendisini geliştirmesini sağlar. Bu bağlamda açık hava rekreasyonları önemli bir yer tutmaktadır. Mustafakemalpaşa İlçesi'ni, rekreatif faaliyetler açısından Güleç Yöntemi'ne göre değerlendirerek; tarihi, arkeolojik ve doğal kapsamda birçok değere sahip bu alanın rekreasyon değerini, taşıma kapasitesini belirlemek; alandaki arkeolojik sit ve doğal sit alanlarını saptayarak korunmalarını sağlamak, bölgeyi yerli ve yabancı turistlere tanıtmak çalışmadaki amacımız olmuştur.

MATERYAL ve YÖNTEM

Materyal

Bu çalışma, Bursa iline bağlı Mustafakemalpaşa ilçesinde gerçekleştirilmiştir. İlçe 28° 24' doğu boylamı ile 40° 02' kuzey enlemi üzerinde yer almaktadır. İlçenin doğusu Orhaneli, güneydoğusu Büyükorhan, güneyi ve batısı Balıkesir, kuzeyi Karacabey ve Uluabat Gölü, kuzeydoğusu da Merkez ilçe ile çevrilidir (Şekil 1). Kuzeyi ovalık olan ilçenin doğusunu Orhaneli Dağları, güney ve batısını da Çataldağ çevrelemektedir. İlçenin yüzölçümü 1472 km² olup Bursa il merkezine uzaklığı 84 km'dir.

Şekil 1. Mustafakemalpaşa İlçesi'nin Konumu

YÖNTEM

Çalışmanın yöntemi, Gülez (1990) tarafından geliştirilen, açık hava rekreasyon alanlarına ait beş ögeye ağırlıklı puan verme ilkesine dayanmaktadır. “Rekreasyon potansiyeli değerlendirme formu” Çizelge 1’ de verilmiş olup, formda yer verilen bilgiler puanlandıktan sonra basit bir matematiksel işlem sonrası sonuca ulaşılabilmektedir.

Çizelge 1. Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Formu (Gülez, 1990).

Değer	Ögenin Özellikleri	Açıklama	Puan	Değer	Ögenin Özellikleri	Açıklama	Puan	
PEYZAJ DEĞERİ (P)	Alanın Büyüklüğü	10 ha. dan büyük	4	ULAŞILABİLİRLİK (U)	Bölgenin Turistik Önemi	Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz Kıyısı	3-4	
		5-10 ha.	3			Önemli karayolu	2-3	
		1-5 ha.	2			Turizmde öncelikli yerler	1-3	
		0,5-1 ha.	1			Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	20 km’ye kadar	4-5
	Yüzeysel Durum	Düz alan	5		50 km’ye kadar	3-4		
		Hafif dalgalı	4		100 km’ye kadar	2-3		
		Az meyilli	3		200 km’ye kadar	1-2		
		Az engebeli	2		Yürüyerek 1 saate kadar	4		
		Orta engebeli	1		Taşıtla 0-1/2 saat	3		
						Taşıtla 1/2-1 saat	2	
	Bitki Örtüsü	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8		Taşıtla 1-2 saat	1		
		Yalnız ağaçlık, çayırılık	6-7		Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	Yürüyerek gidilebilme	3-4	
		Çalılık, çayırılık, ağaçlık	5-6			Taşıt bulabilme	2-3	
		Çalılık, seyrek ağaçlık	4-5			Belirli saatlerde taşıt bulabilme	1-3	
		Yalnız çalılık, çayırılık	3-4			Ulaşımında Kolaylıklar	Teleferik olması, denizden ulaşılabilme...vb	1-3
		Çalılık, seyrek ağaçlık	3-4					
		Çayırılık, seyrek çalılık	2-3		Toplam			
		Yalnız çayırılık	1-3					
	Deniz, Göl, Akarsu	Deniz kıyısı	7-8		REKREATİF KOLAYLIK (RK)	Piknik Tesisleri	Piknik masası, ocak vb. (nitelikle- rine göre)	1-4
		Göl kıyısı	6-7			Su Durumu	İçme ve kullanma su olanakları (niteliklerine göre)	1-3
Akarsu kıyısı		4-5	Geceleme Tesisleri	Sabit geceleme tesisleri		2		
Dereler		1-4	Çadırılı-çadırsız kamp	1-2				
Görsel Kalite	Panoramik görünümler	3-4	Tuvaletler	Niteliklerine göre		1-2		
	Güzel görüş ve Vistalar	2-3	Otopark	Niteliklerine göre		1-2		
	Görsel ve estetik değeri	1-4	Gazino, Büfe	Niteliklerine göre		1-2		
Diğer Özel- likler	Mağara, çağlayan, tarihsel ve kültürel doku	1-6	Bekçi ve Görevliler	Sürekli bekçi/görevli		2		
				Hafta sonlarında görevli		1		
Toplam				Diğer Kolaylıklar		Plaj, spor alanları tesisleri (nitelik- lerine göre)	1-3	
İKLİM DEĞERİ (İ)	Sıcaklık	Yaz ayları ortalaması (°C) 16-17-18-19-20-21-22-23-24-25	1-10	OLUMSUZ ETKENLER (OSE)		Toplam		
		Yaz ayları ortalaması (°C) 34-33-32-31-30-29-28-27-26-25	1-10			Hava Kirliliği	Kirlilik derecesine göre	-1 -(3)
	Yağış	Yaz ayları yağış toplamı (mm) 50-100-150-200-250-300-350-400	1-8			Güvenceli Olmaması	Güvence durumuna göre	-1 -(2)
		Güneşlenme	Yaz ayları bulutluluk ortalaması 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9			1-5	Su Kirliliği	Deniz, göl ve akarsular için
	Rüzgarlılık	Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1 m/sec. den az	2		Bakımsızlık	Alanda yeterli bakımın yapılması	-1	
		Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1-3 m/sec.	1		Gürültü	Trafik, kalabalık vb	-1	
Toplam				Diğer Olumsuz Etkinler	Taş ve çakıl ocakları, inşaat kalinlıları	-1 -(2)		
				Toplam				

AÇIK HAVA REKREASYON POTANSİYELİ (%): P+İ+U+RK+OSE

Çalışma alanında çeşitli yerli, yabancı kaynak taramaları, analizler, yüz yüze görüşmeler, gözlem ve incelemeler yapılmıştır. Bu çalışmaların neticesinde ise çalışma alanına ait oluşturulan “değerlendirme formu”, Çizelge 2’de verilen “öğenin ağırlık oranları” ile hesaplanarak alanın açık hava rekreasyon potansiyeli yorumlanmıştır.

Çizelge 2. Formüldeki Öğeler ve Alabilecekleri Puanlar (Güleç,1990).

Sembol	Anlamı	Maksimum Puan(Öğenin Ağırlık Puanı)
P	Peyzaj Değeri	35
İ	İklim Değeri	25
U	Ulaşılabilirlik	20
RK	Rekreatif Kolaylık	20
OSE	Olumsuz Etkenler	0 (Minimum -10)
%RP	Rekreasyon Potansiyeli	100

Buradan elde edilen puanlar aşağıdaki formül ile hesap edilerek yorumlanmıştır.

$$\text{Rekreasyon Potansiyeli(RP)}(\%) = \text{Peyzaj Değeri(P)} + \text{İklim(İ)} + \text{Ulaşılabilirlik(U)} + \text{Rekreatif Kolaylık(RK)} + \text{Olumsuz Etkenler(OSE)}$$

- 1.Rekreasyon potansiyeli çok düşük (% 30 >)
- 2.Rekreasyon potansiyeli düşük (% 30 - % 45 arası)
- 3.Rekreasyon potansiyeli orta (% 46 - % 60 arası)
- 4.Rekreasyon potansiyeli yüksek (% 61 - % 75 arası)
- 5.Rekreasyon potansiyeli çok yüksek (% 75 <)

BULGULAR

Mustafakemalpaşa Peyzaj Değeri

Alanın büyüklüğü: Alanın büyüklüğü rekreatif çeşitlilik açısından önemli bir özellik olup taşıma kapasitesinin belirleyici unsurlarındandır(Çelik ve ark, 2016). Eski bir yerleşim yeri olan Mustafakemalpaşa ilçesinin çevre köyleri, tarım arazileri ve kırsal alanlar olmak üzere toplamda yüzölçümü 1731km²dir (URL-1). Mustafakemalpaşa'nın kıyısında yer aldığı Uluabat Gölü, doğu-batı yönünde uzunluğu 23-24 km, genişliği ise 12 km kadar olup, yüzölçümü 13500 Ha'dır. Uluabat Gölü, Türkiye'nin onuncu büyük gölüdür. Derinliği ise ortalama 2.4 m.'dir (URL-7).

Yüzeysel Durum: Bir alanın yüzeysel durumu peyzaj değeri yönünden belirleyici faktörler arasındadır. Engibeli arazilerdeki rekreatif faaliyetler ile düz ve düze yakın arazilerdeki rekreatif faaliyetler farklılık gösterir. İlçe merkezinin denizden yüksekliği 25-40 m.'dir. Güney kısımları ise ortalama 400-500 m.'dir. En yüksek noktası Çataldağı'dır(URL-3).

Mustafakemalpaşa ise arazi yapısı bakımından az eğimli araziye sahiptir.

Bitki Örtüsü: Flora açısından zengin olan yerlerde rekreatif faaliyetlerde bulunmak insanlarda fiziki, ruhsal ve zihinsel anlamda daha çok rahatlamaya olanak sağlamakta, görsel olarak doyunluk oluşturmada ve keşif duygusunu geliştirmektedir.

Mustafakemalpaşa ilçesi tarıma elverişli bir ovadır. Bu ovanın denizden yüksekliği az ve akarsuların taşıdığı alüvyonlarla oluşmuştur. İlçe topraklarının 79,633 Ha.'ı (%60) ormanlık alandır. Alanda çalılık, çayırılık ve ağaçlıklarla beraber peyzaja değer katan sazlıklar ve su bitkileri bulunur. Zengin bitki örtüsüne sahiptir. Orman sınırından sonra başlayan fundalıklar mera olarak kullanılır (URL-3).

Deniz-Göl-Akarsu: Su ve su kıyıları, büyük çekicilikleri nedeniyle rekreasyonel kullanımlar için en çok talep edilen peyzajlardır (Özkan, 2002).Su, görsel özellikleri(renk, yansıma, ışık, hareket), işitsel özellikleri(ses, sukunet, dinlendirici etki), temassal özellikleri(dokunma, eğlence, oyun, neşe, rekreasyon) ve serinletici etkileri ile İnsanı psikolojik olarak rahatlatan ve dinlendiren bir peyzaj öğesidir.

İnsan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri, çekicilikleri ve sundukları rekreasyon çeşitliliği ile rekreasyonel potansiyeli yüksek alanlardır. İlçe sınırlarında bulunan Uluabat Gölü, gerek plankton ve dip canlıları, gerek sucul bitkileri ve gerekse balık ve kuş popülasyonları açısından ülkemizin en zengin göllerinden biridir. Göl Nisan 1998’de T.C. Çevre Bakanlığı tarafından Ramsar Alanı olarak kabul edilmiştir. Göl aynı zamanda Kasım 2000 de uluslararası bir sivil toplum kuruluşları ortaklığı projesi olan ve 2001 yılı itibariyle dünyaca ünlü 19 gölü bünyesine alan ‘Yaşayan Göller’ ağına dahil edilmiştir (Çelik ve ark, 2016).

Mustafakemalpaşa Çayı ve Camandar Deresi ilçenin başlıca iki önemli akarsuyudur. Mustafakemalpaşa Çayı’na akan Soldere suları, ağaçlık bir vadide akarak Hacıali Köyü yakınlarında Mustafakemalpaşa Çayı’na ulaşır. Kabulbaba, İlyasçılar, Güller ve Hacıali’deki 12 adet su değirmenini üzerinde bulundurur (Anonim, 2014). İlçenin kimliği ile özdeşleşen Suuçtu Şelalesi ise Mustafakemalpaşa merkezine 18km uzaklıktadır. 38 metreden dökülen şelale birçok rekreatif etkinliğe olanak sağlamaktadır (Şekil4).

Şekil 4. Suuçtu Şelalesi

Şekil 5. Mustafakemalpaşa İlçesi Diğer Peyzaj Özellikleri

Görsel Kalite: Uluabat Gölü, Suuçtu Şelalesi, Ayvaini Mağarası, Tümbüldek Kaplıcaları, Kale-tepe, Şahinkayası gibi doğal ve kültürel değerlere sahip görsel değeri yüksek olan birçok yeri barındıran Mustafakemalpaşa ilçesinin bu değerlerinden dolayı görsel kalitesi yüksektir.

Diğer Özellikler: Gülez Yöntemi Değerlendirmesi’ne göre; çalışma alanının tarihi değeri, mevcut mağara, kaplıca, şelale ve antik kentler varlıkları da diğer özellikler kapsamında değerlendirilmiştir.

Eski adı (Kirmasti) Kremastre olan ilçede Hitit Uygarlığı, Bitinya Krallığı hüküm sürmüştür; Miletopolis adında bir yerleşim kurulmuştur. M. S. 300’de psikoposluk merkezi olan kent, Romalılardan sonra sırayla Bizans, Selçuklu ve Karesioğulları yönetimine geçmiştir. Kirmasti adını Bizans döneminde kasabanın kadın yöneticisi olan Kirmastorya’dan aldığı sanılmaktadır. 1336’da Osmanlı topraklarına katılmıştır. 2 Temmuz 1920’de Yunan işgaline uğramış, 14 Eylül 1922 tarihinde işgalden kurtarılmıştır. 1909’da; 3 cami, 5 mescit, 1 medrese, 1 rüştiye, 8 ilkokul, 2 kilise, 2 hamam, 7 han, 183 dükkan, 4 tabakhane, 2 boyahane, 3 dokuma el tezgahı, 2 buharlı 1 atlı 6 değirmenin bulunduğu ilçe; Kurtuluş Savaşı’ndan sonra kasaba meclisinin aldığı bir kararla Atatürk’e atıfta bulunarak Mustafakemalpaşa olarak isimlendirilmiştir (URL-2).

İlçe sınırları içerisindeki Ayvaini Mağarası, ilçenin yaklaşık 30 Km. kuzeybatısında Doğanalan Köyü yakınlarında başlamakta ve 5,5 Km.’den sonra Bursa, Ayvaköy civarında sonlanmaktadır. Ayrıca ilçenin 15 Km. güneyinde ve Akarca Köyü sınırları içinde yer alan Tümbüldek Kaplıcaları da yıllardan bu yana bu yörede varlığını sürdürmekte ve yoğun olarak kullanılmaktadır. Çataltepe mevkiinde, İlçe merkezine 17 Km. uzaklıkta, Muradiyesarnıç Köyü yakınlarında, Karadere üzerinde yer alan Suuçtu Şelalesi ise ; bir fay hattının çökmesi ile oluşmuştur. 38 metreden dökülen su, yazın suyunun azalmasına rağmen kış aylarında doldurduğu göleti ile güzel bir manzara sergiliyor. Gezi alanı ve piknik yeri olarak tercih edilir. Mustafakemalpaşa ilçesini içine alan ve adına “Gönen Çanağı” adı verilen yerde uzanan ve bir fosil yatağı olan Paşalar Kazısı ilçeye arkeolojik anlamda değer katmaktadır (URL-8). Mustafakemalpaşa ilçe merkezine 4 km uzaklıkta Melde bayırında bulunan Melde Antik Ören Kenti M.Ö. 4. Yüzyılda kurulan antik bir kenttir. Melde Antik Kenti’nin kimler tarafından kurulduğu tam olarak bilinmemekte, antik kentte yapılan arkeolojik kazılarda Yunan, Roma ve Bizans Dönemine ait

tarihi eserler bulunmaktadır. Mustafakemalpaşa Deresi'nin yakınlarında yer alan Lalaşahin Paşa Türbesi camii, medrese, hamam ve zaviyeden oluşan bir külliye parçasıdır (Şekil 5). Mustafakemalpaşa'nın ayrıca folklorik olarak kendine has mutfak kültürü, tekerlemeleri, çocuk oyunları örf-adetleri vardır. Kemalpaşa tatlısı, düğün-ölüm-doğum ritüelleri, Menekşe, Mamuç, Gece Çelik'i, Çivi Oyunu gibi çocuk oyunları yöreye özgü kültürel peyzaj özelliklerindedir. Bütün bu bilgiler ışığında Mustafakemalpaşa ilçesinin peyzaj değerinin Gülez yöntemi ile puan karşılığı Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3. Mustafakemalpaşa İlçesi Peyzaj Değeri

Formüldeki Değer	Öğenin Özellikleri	Açıklama	Puan	Değerlendirme Puanı
PEYZAJ DEĞERİ (P)	Alanın Büyüklüğü	10 ha. dan büyük	4	4
	Yüzeysel Durum	Az meyilli	3	3
	Bitki Örtüsü	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8	7
	Deniz, Göl, Akarsu	Göl kıyısı	6-7	7
	Görsel Kalite	Panoramik görünüm	3-4	4
		Güzel görüş ve Vistalar	2-3	3
		Görsel ve estetik değeri	1-4	4
Diğer Özellikler	Mağara, çağlayan, tarihsel ve kültürel doku	1-6	6	
Toplam	38			

Mustafakemalpaşa İlçesi İklim Değeri

İklim Değeri: Gülez yönteminde iklimin açık hava rekreasyon etkinlikleri üzerine etkisi % 25 oranındadır. Bu alanda egemen olan Marmara iklimine göre sıcak ve ılıman bir iklim hakimdir. Mustafakemalpaşa kış aylarında yaz aylarından çok daha fazla yağış düşmektedir. Yılın en kurak ve en yağışlı ayı arasındaki yağış miktarı: 101 mm Yıl boyunca ortalama sıcaklık 17.2 °C dolaylarında değişim göstermektedir. 13 mm yağışla Temmuz yılın en kurak ayıdır. Ortalama 114 mm yağış miktarıyla en fazla yağış Aralık ayında görülmektedir. 22.7 °C sıcaklıkla Temmuz yılın en sıcak ayıdır. Ocak ayında ortalama sıcaklık 5.5 °C olup yılın en düşük ortalamasıdır(URL-4). Çizelge 4'te ilçenin iklim değerlendirmeleri puan karşılığı verilmiştir.

Çizelge 4. Mustafakemalpaşa İklim Değerleri

Formüldeki Değer	Öğenin Özellikleri	Açıklama	Puan	Değerlendirme Puanı
İKLİM DEĞERİ (İ)	Sıcaklık	Yaz ayları ortalaması (°C) 16-17-18-19-20-21-22-23-24-25	1-10	8
	Yağış	Yaz ayları yağış toplamı (mm) 50-100-150-200-250-300-350-400	1-8	3
	Güneşlenme	Yaz ayları bulutluluk ortalaması 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9	1-5	3
	Rüzgarlılık	Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1 m/sec. den az	2	2
Toplam	16			

Mustafakemalpaşa Ulaşılabilirlik Durumu

Ulaşım kolaylığı rekreasyon artışı ile doğru orantılıdır. Yerin ulaşılabilirliği kolaylaştıkça, tercih edilmesi bunun sonucunda rekreasyonun artması kaçınılmazdır. Gülez Yöntemi'nde de, ulaşılabilirlik ögesi rekreasyon değerlendirme yöntemine %20 bir ağırlıkla katılmaktadır. Mustafakemalpaşa'nın Bur-

sa ve çevre illere uzaklıkları Çizelge 5’de verilmiştir. Ulaşım özel araçlarla sağlanabildiği gibi, Bursa Otogar’ından otobüs ve minibüslerle de sağlanabilmektedir. Ayrıca çevredeki büyük şehirlerden direkt Mustafakemalpaşa Otogarı’na giden otobüsler de mevcuttur (URL-5). Çizelge 6’da da alanın ulaşım puanlaması verilmiştir.

Çizelge 5. Bursa ve Yakın Çevresindeki İllerin Mustafakemalpaşa İlçesi İle Mesafesi

İller	Uzaklık (Km)
Bursa Merkez- M.kemalpaşa	58
İstanbul-M.kemalpaşa	226
Balıkesir- M.kemalpaşa	63

Çizelge 6. Mustafakemalpaşa İlçesi Ulaşılabilirlik Değerlendirmesi

Formüldeki Değer	Öğenin Özellikleri	Açıklama	Puan	Değerlendirme Puanı
ULAŞILABİLİRLİK(U)	Bölgenin Turistik Önemi	Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz Kıyısı	3-4	4
		Önemli karayolu	2-3	3
	Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	20 km’ye kadar	4-5	4
		100 km’ye kadar	2-3	3
		200 km’ye kadar	1-2	1
		Taşıtla ½-1 saat	2	2 (Bursa merkeze)
Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	Belirli saatlerde taşıt bulabilme	1-3	2	
Toplam				19

Mustafakemalpaşa İlçesi Rekreatif Kolaylık Durumu

Rekreasyon alanlarında donatı elemanlarının niceliksel ve niteliksel durumu rekreasyon potansiyeli üzerinde etkilidir. Daha yaşanabilir mekanlar oluşturmanın yanı sıra görsel çevrenin kalitesinin artırılmasında ve mekan kimliği üzerinde de çok etkilidir (Çelik ve ark, 2016). Mustafakemalpaşa’da bulunan en önemli rekreasyon alanlarından biri olan Suuçtu Şelalesi’nin bir kısmı doğal sit statüsünde korunurken bir bölümü de mesire yeri olarak halka açılmıştır. Aynı zamanda ilçe içinde farklı noktalarda da insanların rekreatif ihtiyaçlarını giderebilecek mesire alanları bulunmaktadır. Merkezde geceleme tesisleri bulunmaktadır aynı zamanda misafirhane ve öğretnenevi de bulunmaktadır. Mustafakemalpaşa ilçesinin rekreatif kolaylık durumunun Gülez yöntemi ile puan karşılığı Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Mustafakemalpaşa İlçesi Rekreatif Kolaylık Durumu

Formüldeki Değer	Öğenin Özellikleri	Açıklama	Puan	Değerlendirme Puanı
REKREATİF KOLAYLIK (RK)	Piknik Tesisleri	Piknik masası, ocak vb. (niteliklerine göre)	1-4	3
	Su Durumu	İçme ve kullanma su olanakları (niteliklerine göre)	1-3	2
	Geceleme Tesisleri	Sabit geceleme tesisleri	2	2
	Tuvaletler	Niteliklerine göre	1-2	1
	Gazino, Büfe	Niteliklerine göre	1-2	2
Toplam				10

Mustafakemalpaşa İlçesi Olumsuz Etkenler

Mustafakemalpaşa'da çeşitli fiziksel, çevresel ve demografik etmenlerle rekreatif alanlar zarar görmüş, bunların sonucunda da alanın rekreatif potansiyeli düşmüştür.

Temel olarak olumsuzluk oluşturan etmenler, bakımsızlık, kullanım kapasitesini aşma, çevre kirliliği olarak belirlenmiştir. İlçe genelindeki olumsuzlukları sıralayacak olursak;

- Sokak ve cadde bakımsızlıkları,
- Çarpık kentleşme,
- Sit alanlarının sürdürülebilir korumasının sağlanamaması,
- İlçedeki sanayi tesislerinin atık sularının Uluabat Gölü'ne bırakması sonucu oluşan suyun yapısındaki kirlilik ve görsel su kirliliği,
- Maden ocakları dolayısıyla oluşan çevre ve hava kirliliği,
- Maden ocakları sebebiyle biyolojik çeşitliliğin zarar görmesi,
- Orman ve yeşil alan tahribatı,
- Nüfus artışına bağlı demografik sorunlar,
- Deprem bölgesi olması,
- 1. Derece Doğal Sit Statüsü, 2. Derece Arkeolojik Sit Statüsü'nde korunan alanlar olmasına rağmen buraların tahrip edilmesi, gelecek kuşaklara aktarımlarının zorlaştırılması,
- İlçe merkezine ulaşım iyi olmasına rağmen, turistik yerlere (Suuçtu, Tümbüldek..) toplu taşıma ile ulaşımında yaşanan aksaklıklar,
- Çevrede bulunan konaklama mekanlarının azlığı ve bakımsızlığı,
- Rekreasyon alanlarındaki bakımsızlık ve kullanım kapasitesinin gözetilmemesi,

Bu olumsuz etkenlerin değerlendirilmesi Çizelge 8'de verilmiştir

Çizelge 8. Mustafakemalpaşa İlçesi Olumsuz Etmenler Değerlendirmesi

Formüldeki Değer	Ögenin Özellikleri	Açıklama	Puan	Değerlendirme Puanı
OLUMSUZ ETKENLER (OSE)	Su Kirliliği	Deniz, göl ve akarsular için	-1	-1
	Bakımsızlık	Alanda yeterli bakımın yapılması	-1	-1
	Diğer Olumsuz Etmenler	Taş ve çakıl ocakları, inşaat kalıntıları	-1 -(2)	-2
Toplam				-4

Mustafakemalpaşa İlçesi Açık Hava Rekreasyon Potansiyeli

Değerlendirme sonuçları Çizelge9'da verilmiştir. Gülez Yöntemi'ne göre; rekreasyon potansiyeli %61- %75 arasında olan alanların yüksek rekreasyon değerine sahip olduğu belirtilmiştir. Mustafakemalpaşa İlçesinin bilgilerin toplamı sonucu rekreasyonel değerlendirmesi Çizelge 9'da verilmiştir.

Çizelge 9. Mustafakemalpaşa İlçesi Formüldeki Öğeler Karşılığında Aldıkları Puanlar

Sembol	Anlamı	Maksimum Puan (Ögenin Ağırlık Puanı)
P	Peyzaj Değeri	38
İ	İklim Değeri	16
U	Ulaşılabilirlik	19
RK	Rekreatif Kolaylık	10
OSE	Olumsuz Etkenler	-4
%RP	Rekreasyon Potansiyeli	79

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bursa ili Mustafakemalpaşa ilçesi için yapılan bu çalışmada alanın rekreasyon potansiyelini belirlemek için Gülez Yöntemi kullanılmıştır ve bu yöntemle ilçenin rekreasyon potansiyeli 79 (çok iyi) olarak belirlenmiştir. Alanın tüm somut olan doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile somut olmayan özellikleri yanısıra olumsuz etkenler de değerlendirmeye dahil edildiğinden sağlıklı sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışma alanının rekreasyon potansiyelini yükselten en önemli etmen; %35 oran ile alanın peyzaj değeridir. Bu alanda da akar ve durgun su kaynakların çokluğu, mağara, kaplıca, tarihi değerler, arkeolojik alanlar alanın peyzaj değerini yükselten en önemli varlıklarıdır. Bu alanlar günümüzde de yoğun ve plansız bir şekilde turistik ve rekreatif faaliyetler için kullanılmaktadır. Alandaki plansız faaliyetlerin, doğal ve kültürel varlıkların sürdürülebilirliği konusunda önemli düzeyde olumsuz etkileri bulunmaktadır. Alanın rekreasyon planlamasındaki öncelik buradaki olumsuzlukların giderilmesi gerekmektedir.

Flora ve fauna açısından zengin olan Mustafakemalpaşa aynı zamanda su ve sulak alanları ile de zengindir. Uluabat Gölü, Suuçtu Şelalesi, Ayvaini Mağarası gibi 1. Derecede Doğla Sit Statüsü'nde korunan her türlü alanın rekreasyon planlaması koruma odaklı yapılmalıdır. Bu tür doğal alanlarda rekreatif kolaylık sağlayan donatı alan (kuş gözlem evi, ahşap iskeleler, yaban hayatı gözlem evleri, müze... v.b.) ve elemanları doğal peyzajla uyumlu olmalıdır. Malzemelerin ve alanların bütünlüğü bozmamasına dikkat edilmeli, bu donatı elemanlarının halihazırda var olanları ise onarılmalıdır.

İlçenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olmakla birlikte turizm de bu bölge için önemli bir geçim kaynağı olabilecek potansiyeldedir. Bu alanlardan bazıları şunlardır; Şahinkayası, Lala Şahin Paşa Külliyesi, Tümbüldek Kaplıcaları, Uluabat Gölü, Ayvaini Mağarası, Melde Antik Ören Yeri, Paşalar Kazı Alanı, Kaletepe, Suuçtu Şelalesi'dir. Bu nedenle burada turizmi geliştirmeye yönelik tanıtma, ulaşım kolaylığı, tur programları düzenleme ve konaklama tesislerinin kapasite ve niteliklerinin iyileştirilmesi konusunda kurumsal çalışmalar yapılmalıdır.

Mustafakemalpaşa 104 köyü ile en çok köyü olan ilçedir. Bu köylerin hepsinde ayrı ayrı yöresel yemekler, adet, örf ve aneneler sürdürülmektedir. Kırsal turizm kapsamında bu köylerin belirleyici özellikleri ön plana çıkarılmalı ve turizme kazandırılmalıdır. Yöre halkının kendine özgü doğum-düğün-ölüm günleri, dini ritüelleri, festivalleri başta olmak üzere, manileri ve çocuk oyunları bulunmaktadır. Rekreasyon planlaması yapılırken bu kültürel bütünlüğün ve yapının yozlaşmaması önemsenmelidir.

Alanda en olumsuz etmenlerden biri olan maden ve taş ocaklarının işletmeciliğinde, turizm ve rekreasyon için destinasyon oluşturduğundan doğal ve kültürel peyzaja zarar vermeyecek işletmecilik anlayışının geliştirilmesi, uygulanması ve gerekli durumlarda cezai yaptırımların getirilmesi de bu bölge için öncelikli konulardandır.

KAYNAKÇA

Anonim, 2014. İsmail Akarçay 201500577 Arama Ruhsatlı, ER: 3301078 Nolu Saha MERMER (MADEN) OCAĞI PROJESİ ÇED raporu proje tanıtım dosyası

Arıbal, G., 2013. Türkiye'de Rekreasyonun Kurumsallaşması ve İlk Rekreasyon Derneği. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, p.IX. 31EKİM 2013-Kuşadası- Aydın

Barnhart, C. 1975. The World Book Dictionary, Field Enterpress Educational, Chicago, USA.

Çelik, A., Üzümcü, T.P., Çetin, İ. 2016. Bursa İli Gölyazı Köyü'nün Açık Hava Rekreasyon Potansiyeli. International Journal Of Social And Economic Sciences. Volume(Issue):6(2). P, 32-40.

Gülez, S. 1990. Orman içi rekreasyon potansiyeli- nin saptanması için geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, 40

Gülez, S. 1989. Park Bahçe ve Peyzaj Mimarisi, K.T.Ü. Orman Fakültesi Ders Teksirleri Serisi 29, Trabzon.

Özkan, M.B. 2002. Kırsal Rekreasyon Alan Planlaması. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir, 52 s.

URL-1: <http://bgc.org.tr/ansiklopedi/mustafakemalpaşa.html> (E.T: 25.07.17)

URL-2: <http://www.bursa.com.tr/mustafakemalpaşa-1657.html> (E.T: 27.07.17)

URL-3: <http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR,70229/cografya.html> (E.T: 20.06.2017)

URL-4: <https://tr.climate-data.org/location/19331/> (E.T: 25.07.2017)

URL-5: <http://www.mustafakemalpassa.gov.tr> (E.T: 28.08. 2017)

URL-6: <http://rekreasyon.org/rekreasyon-nedir/> (E.T: 17.08.2017)

URL-7: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Uluabat> (E.T: 12.05.2016)

URL-8: <http://www.tarihiyerlerimiz.net> (E.T: 21.08 2017)